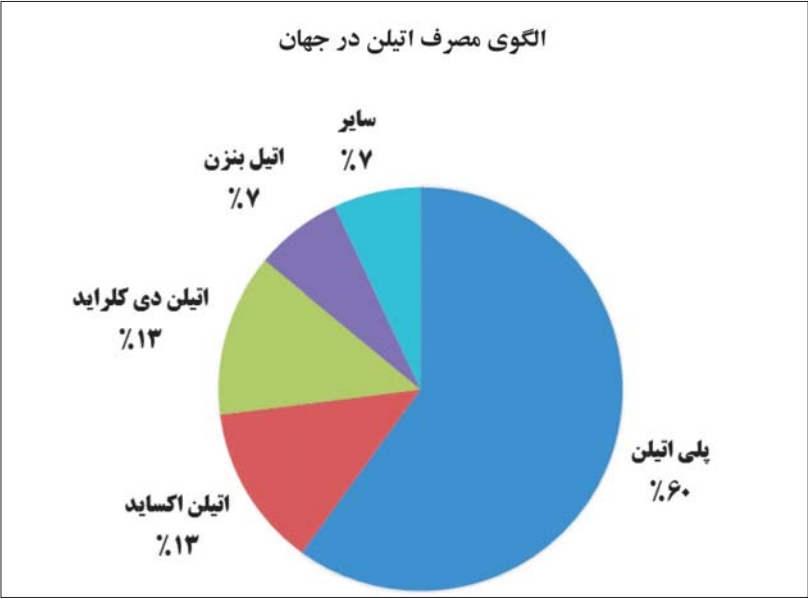
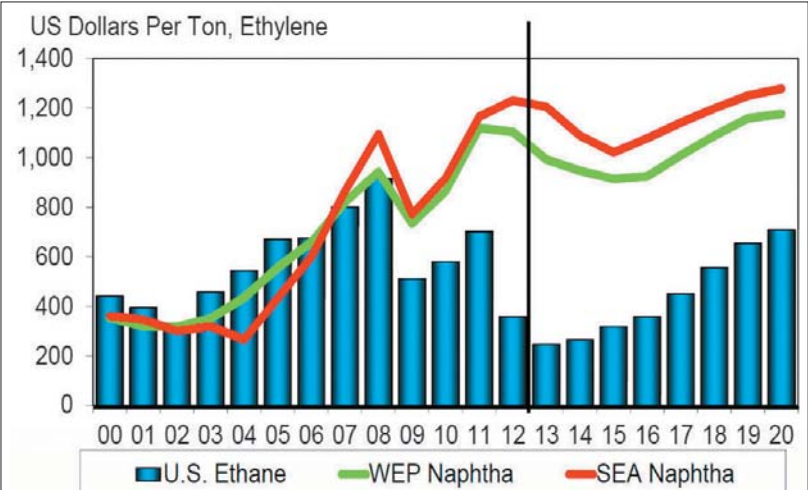

نفت و انرژی

چرا خوراک ارزان سبب توسعه پتروشیمی نمی شود؟

اصلاح قیمت‌گذاری خوراک اتان

تلاش برای حفظ منافع ملی و ترویج توسعه زنجیره ارزش

بود که با توجه به سهم اندک سایر محصولات در تولید، تغییر چندانی در قیمت ایجاد نخواهد کرد. به‌طورکل در فرمول جدید به‌جای آنکه مانند فرمول پیشین قیمت اتان از قیمت گاز طبیعی (خوراک) متأثر باشد، از قیمت عمده‌ترین محصول تولیدی آن مرتبط شده که گاهی مفید در راستای کسب ارزش واقعی منابع طبیعی کشور است.

لزوم اعمال قیمت نفتا در فرمول: جذب بخشی از سود رانتی به نفع صاحبان واقعی منابع (مردم)

خوراک‌های عمده مصرفی برای تولید اتیلن در جهان شامل اتان، نفتا/کاندنسیت، پروپان و بوتان است و اکثر مجتمع‌های کراکر از ترکیبی از این خوراکی‌ها استفاده می‌کنند. در آمریکای شمالی و خاورمیانه اتان اصلی‌ترین خوراک تولید اتیلن است. با وجود این، در اروپا و آسیا،

نقش مجلس دهم در رفع چالش‌های بخش انرژی

می‌گویند. برای مثال، در قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران که به‌تازگی برای اجرا ابلاغ شده است به قوانینی همچون: قانون وظایف اختیارات وزارت نفت، قانون نفت، قانون برگزاری مناقصه‌ها، قانون تجارت، قانون مجازات اسلامی و قانون آیین دادرسی مدنی، اشاره و تکیه شده است.

از قوانین مناسب این حوزه می‌توان به قانون نفت، قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران، قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت و قانون اصلاح الگوی مصرف اشاره کرد که همگی در مجلس شورای

عملیات اکتشاف و حفاری، قرار گرفتن مخازن نفت و گاز در کنار آبهای آزاد، شبکه برق برتر در منطقه، سرمایه انسانی متخصص، مراکز دانشگاهی و وجود قوانین مناسب و مرتبط با بخش نفت و گاز - که موضوع اصلی این یادداشت است - از نقاط قوت بخش انرژی ایران برشمرده می شود. به دلیل اهمیت بخش انرژی ویژه نفت و گاز قانونگذار برای این موضوع توجه ویژه‌ای اعمال می کند، زیرا ذخایر آتار و پیمادهای نفتی و مثبت این حوزه به دیگر بخش‌ها تسری می یابد. به همین است که این صنعت را پیشران توسعه با اقتصاد

راهبردی کلان انرژی مفهومی است که در چارچوب آن راهبردی بخش‌های مختلف نفت، گاز، برق و دیگر حامل‌های انرژی قرار می‌گیرد؛ بنابراین نخستین مرحله برنامه‌ریزی کلان برای هر بخش، آسیب‌شناسی نقاط ضعف و شناخت فرصت و تهدیدهای آن است.

«ایران با دارا بودن حدود ۹٫۵ درصد کل ذخایر متعارف نفت جهان و ۸۰٫۲ درصد ذخایر گاز جهان جایگاه نخست را در مجموع منابع هیدروکربوری نفت و گاز متعارف جهان به خود اختصاص داده است» و «ایرادیاری تکراری‌ترین سخن این یادداشت است.

اعلامی وزارت نفت در راستای حفظ حقوق مصرف‌کننده و تولیدکننده است. همان‌گونه که گفته شد، قیمت نفتا هم‌سنگتی بالایی با قیمت نفت خام دارد به گونه‌ای که قیمت این محصول در سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲ به بیش از ۹۴۰ دلار در تن افزایش یافت. از سویی دیگر، پلی‌اتیلن که از خوراک نفتا و اتان تولید می‌شود نیز در سال‌های گذشته با توجه به قیمت‌های بالای نفت، قیمت‌های بالایی را تجربه کرد اما با کاهش قیمت‌های نفت در دو سال اخیر قیمت این محصول نیز با کاهش قابل‌توجهی مواجه شد. (برای مثال، قیمت پلی‌اتیلن سبک از حدود هزارو ۷۰۰ دلار/تن به هزارو ۲۴۰ دلار/تن کاهش یافت). بنابراین اعمال سقف قیمت در این فرمول، احتمالاً قیمت خوراک اتان در محاسبه با افزایش احتمالی قیمت خوراک نفت را محدود می‌کند. درین حال، وجود یک قیمتی نیز می‌تواند در راستای حفظ منافع شرکت‌های تولیدکننده اتان قلمداد شود. به‌عبارتی دیگر، یک شرکت تولیدکننده با توجه به یک نرخ مشخص بازگشت سرمایه در این عرصه ورود خواهد کرد که این بازگشت سرمایه تضمین‌کننده بازگشت سرمایه و ترغیب‌کننده برای شرکت‌های متقاضی تولید اتان خواهد بود. عرض از مبدا منفی نیز به عنوان یک عامل تعدیل‌کننده قیمت عمل خواهد کرد.

قیمت گذاری و تکمیل زنجیره ارزش:

۴۴ درصد از کل ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی کشور به تولید مواد اولیه اختصاص دارد. تا اینجا کار هیچ ایرادی ندارد و سیاست توسعه محصولات پایه در سال‌های گذشته قابل‌دفاع است چه‌بسا برای تحقق این سیاست تخفیف‌هایی در سود و خوراک برای واحدهای پتروشیمی در نظر گرفته شد. اما نکته‌ای که درخورد توجه است، آنکه سیاست توسعه‌ی این صنعت پتروشیمی چگونه خواهد بود؟ آیا بنا بر آن است که روند گذشته همچنان ادامه یابد و هیچ توجهی به توسعه صنایع تکمیلی نشود؟ ادامه این روند به معنی افزایش تولید محصولات نظیر اوره، متانول، اتیلن و پلی اتیلن و محصولات شاخه سود و خوراک است که با توجه به تکمیل‌شدن زنجیره ارزش این محصولات و همچنین عدم نیاز داخل، بخش عمده‌ای از این تولیدات به بازارهای صادراتی ارسال می‌شود و نقش اندکی در ارزش آفرینی و توسعه اشتغال در اقتصاد داخلی ایجاد می‌کند. در واقع قیمت‌های سرمایه‌گذاری استوار است با توجه به حضور شرکت‌ها و سازمان‌های شبه‌دولتی در صنعت پتروشیمی و قدرت تأثیرگذاری آنها بر بازار، قیمت‌گذاری دولتی اجتناب‌ناپذیر است. بنابراین اجرای سیاست درست برای اصلاح روند توسعه‌ی این صنعت پتروشیمی از محل قیمت‌گذاری تحقیق‌پذیر است. این سیاست در نقطه مقابل اعطای تخفیف‌ها و سود خوراک برای تخصیص پهنه منابع و تولید محصولات مورد نظر قرار دارد. اجتناب از اعطای رانت در قیمت خوراک به حرکت شرکت‌ها به سمت کسب سود در مرحله ارتقای تکنولوژی و کاهش هزینه‌های ثابت و متغیر، تمکین زنجیره تولید و تولید محصولات با ارزش افزوده بیشتر و برعکس از خام‌فروشی منجر خواهد شد.

نفتا اصلی‌ترین خوراک به شمار می‌رود. بنابراین ۹۰ خوراک نفتا واتان می‌توانند به عنوان جایگزین نسبی در تولید ایتیل قلمداد شوند. قیمت جهانی نفتا هم‌بستگی بالایی با قیمت نفت خام دارد. بنابراین قیمت پلیمرها تولیدشده نیز تا حدودی هم‌جهت با قیمت نفت حرکت می‌کند. بنابراین اعمال قیمت نفتا در تعیین قیمت اتان، قیمت این محصول را در راستای تغییرات جهانی قیمت نفت تعیین خواهد کرد. براساس نتایج مؤسسه IHS گزارش بررسی بازار جهانی ایتیل، سود تولید ایتیل بر مبنای کارایی اتان نسبت به نفت تولید آن از خوراک مایع (نفتا) بالغ بر ۶۰۰ دلار در هر تن است که بیش‌بمنا می‌شود این میزان تا سال ۲۰۲۰ همچنان باقی بماند.

مقایسه هزینه تولید ابلین از آنان و مفتا

به اینراین با توجه به قیمت جهانی انواع پلی اتریلن به عنوان محصول عمده تجارت تولیدی و سود در ابلین توجه تولید آن از منابع خوراک (از آنان) را، منطقی به نظر می رسد بخشی از سود فروش به بخش تولید خوراک اختصاص یابد و از این رو ورود قیمت مفتا به عنوان خوراک گرایی در فرمول تعیین قیمت آنان جذوب بخشی از سود فروش محصول نهایی به نفع منابع زیرزمینی و فروشنده بین نسلی کشور بسیار خوشمندان و حافظ منافع ملی است.

وجود سقف و کف قیمت: ثابت دهنده

نشریه platts در گزارش به بررسی هزینه‌های تولید اتیلن از خوراک‌های متنوع در مناطق مختلف جهان پرداخته و هزینه تولید یک میلیون تن اتیلن را در مناطق عربستان سعودی (اتان)، آمریکای شمالی (اتان)، سایر کشورهای خاورمیانه (اتان)، شمال غرب اروپا (نتفا) و شمال شرق آسیا (نتفا) به ترتیب ۱۰۸، ۱۴۰، ۱۴۲، ۹۱۱ و ۱۰۸ دلار/تن برآورد کرده است. این هزینه‌ها با کسر ارزش فروش محصولات جانبی ناشی از کراکینگ و همچنین افزودن هزینه‌های متغیر و ثابت به ترتیب معادل ۴۲۰، ۴۰۰، ۴۰۰، ۵۰۰ و ۴۶۰ دلار/تن در مناطق زیر برآورد شده است.

بنابراین هزینه تولید یک تن اتیلن با لحاظ کردن هزینه‌های خوراک، متغیر و ثابت و کمترین میزان آن (عربستان سعودی) ۲۰۰ تا بیشترین میزان آن (شمال شرق آسیا) یعنی ۵۰۰ دلار متغیر است. در سایر کشورهای خاورمیانه این هزینه به طور متوسط ۲۰۰ دلاراً برآورد می‌شود. بنابراین اعمال کف و سقف قیمت بین ۲۲۰ تا ۴۰۰ دلار منافعاتی با حقایق موجود در منطقه و جهان ندارد.

از نگاهی دیگر، تعیین سقف و کف قیمت در فرمول

از میدان‌های مشترک، روبه‌روست که نقش مجلس شورای اسلامی به سبب تنظیم قوانین کارآمدتر و رفع کاستی‌ها و آسیب‌شناسی قوانین جاری، کم‌از قوه اجرای کشور نیست. از ترکیب همدین دوره مجلس شورای اسلامی این تحلیل و واقعیت خود را به رخ می‌کشد که رفع چالش‌های بخش انرژی بسان شتاب بر برداشت از میدان‌های مشترک نفت و گاز در صدر برنامه‌های حوزه تولید و اقتصاد کمیسیون تخصصی قرار گیرد، رویدادی که در صورت تحقق آن، دامنه مثبت آثار و پیامدهای آن به دیگر بخش‌های

اسلامی تصویب شده است. با این وصف، قانون‌گذار برای بخش انرژی ایران، قوانین مناسبی تنظیم کرده است که البته این به معنای اجرای همه آنها نیست. چرایی این موضوع در ابعاد نظارتی مجلس قابل بررسی و آسیب‌شناسی است.

قوانین مناسبی که از آنها یاد شد، همچنان این بخش با چالش‌هایی مانند شدت انرژی، تلفات شبکه انتقال و توزیع برق کشور، تکمیل‌نشدن زنجیره ارزش در نفت و گاز، سوزاندن گازهای همراه و تأخیر در برداشت

نماینده مجلس شورای اسلامی:

راهبرد نفتی دولت سبب افزایش توان اقتصاد ایران می‌شود

وابسته است. بنابراین ایران به سمت افزایش تولید و صادرات نفت و میعانات گازی حرکت کرد تا به وضع اقتصادی کشور قدرت بخشد و بر چالش‌های پیش‌رو غلبه کند. بنابراین به نظر می‌رسد راهبردی که رئیس جمهوری در حوزه نفت اتخاذ کرد، صحیح بود. سیدمحمد قمری، مدیر امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، بیشتر در گفت‌وگو با شانا، مجموع صادرات نفت و میعانات گازی ایران را در ماه جولای دو میلیون ۷۴۰ هزار بشکه در روز اعلام کرده بود. سهم میعانات گاز (از این مقدار ۶۰۰ هزار بشکه در روز است.

اجرای برجام، میزان صادرات نفت خام ایران به حدود ۷۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت. این در حالی بود که منابع مالی ناشی از این صادرات نیز به‌سختی وارد کشور می‌شد. این‌نماینده مجلس افزود: ایران در مواجهه با این وضع دو راهکار می‌توانست اتخاذ کند؛ نخست، ادامه همان رویه‌های گذشته و پذیرش پیامدهای منفی آن بود؛ راهکار دیگر تحریک اقتصادی و رفع چالش پیش‌آمده در حوزه اقتصادی بود. وی گفت: برای تحقق راهبرد دوم، احیای بازار نفت ایران ضروری بود، زیرا امروز که بیش‌تر نفت‌شد، شد تا حدودی زیربنای اقتصاد کشور به‌نفت و درآمدهای آن

نماینده مجلس دهم گفت: راهبردی که رئیس جمهوری در حوزه نفت اتخاذ کرد، صحیح بود زیرا نفت ریشه اقتصاد کشور محسوب می‌شود. احمد حمزه در گفت‌وگو با خبرنگار شانا، درباره رشد صادرات نفت ایران و اهمیت سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی، اظهار کرد: اقتصاد کشور تا حدود زیادی به عواید ناشی از صادرات نفت و میعانات گازی وابسته است. افزون بر این، وضع فعلی اقتصاد با رکود مواجه و کشور نیازمند ایجاد شغل برای افراد جوانی که راکست. این نماینده مجلس دهم گفت: برای رفع این چالش‌ها کشور به سرمایه‌گذاری مؤثر نیاز دارد. وی گفت: بیش از

نماینده مجلس در واکنش به موفقیت دولت در زمینه صادرات نفت:

در بازار جهانی نفت و فراورده، ۲ راهبرد ایران است

کوچک و متوسط را برای مولدشدن درآمدهای نفتی مؤثر دانست و گفت: کشورهای جنوب شرق آسیا روی صنایع متوسط و کوچک سرمایه‌گذاری مطلوب کرده‌اند و در این زمینه به موفقیت رسیده‌اند. عضو کمیسیون فراوان گفت: ایران در بخش نفت، دو راهبرد اساسی پیش‌رو دارد؛ نخست حضور مؤثر در بازار جهانی نفت خام و سپس توسعه صنایع تکمیلی با کمک صنایع متوسط و سبب، دومین راهبرد اساسی ایران در صنعت نفت است. تکانیان افزود: ظرفیت‌های نفت و گاز ایران فراوان است و در این زمینه کشورمان رتبه نخست جهانی را دارد. از این رو، باید چشم‌انداز تولید تولید نفت را به شکل مؤثر افزایش داد تا بخشی از مزایای آن فراورش و تولید فراورده استفاده‌ماندنی باقی‌مانده برای حضور مؤثر در بازار جهانی نفت خام برنامه‌ریزی شود.

نفت فراوری شده بیش از همام مقدار به شکل خام است این نماینده مجلس خدمت گفت: تکمیل زنجیره ارزش همراه ایجاد اشتغال در کشور است. از این رو، باید این برنامه را در قالب استراتژی سیاست های اقتصاد مقاومتی پیش برد. وی افزود: سواحل ایران بیش از دو هزار کیلومتر است که توان پذیرش جمعیت و تسهیلات نفتی و ترانشیمی فراوانی دارد. بنابراین باید دارایی های سرمایه ای کشور مانند نفت و گاز را استخراج و آنها را در طرح های زیربنایی مانند ترانشیمی، به سرمایه های مولد بدل کرد. عضو کمیسیون عمران گفت: باید بوجه جاری کشور از ارز عواید نفتی جدا کرد و تدابیر اندیشیده شود که درآمد های نفتی از طریق سازوکارهای مشخص مانند صندوق توسعه ملی برای فعالیت های مولد سرمایه گذاری شود. وی، توسعه صنایع

عضو کمیسیون عمران مجلس گفت: ایران پس از احیای سهم در بازار جهانی نفت خام به حضور مؤثر خود ادامه می‌دهد و برای بازارهای فراورده نیز برنامهریزی می‌کند. مجید کاپانور، گفت‌وگو با خبرنگار نشان درباره برنامهای وزارت نفت برای احیا و گسترش توان ایران در بازارهای جهانی نفت اظهار کرد: اقدامات ایران باید به گونه‌ای مؤثر باشد که رقیبان در اندیشه کسب سهم ایران در بازارهای جهانی نفت نباشند. زیرا سهم ایران در بازارهای جهانی باید مناسب با توان کشور باشد. عضو کمیسیون عمران تصریح کرد: ایران همزمان با حفظ سهم در بازار جهانی نفت خام، لازم است برنامهای تکمیل تزئیر، ارزش را پیگیری کند تا با تولید فراورده و محصول نهایی، عواید بیشتری کسب کند. زیرا ارزش اقتصادی یک بشکه

ملی و تکرارنشدن قراردادهای نامناسب برای کشور است. نایب رئیس کمیسیون انرژی افزود: در حضور شرکت های بین المللی که پیشینه ای مطلوب در تعامل با ایران دارند، استقبال می کنیم و ممکن است از خطای برخی شرکت های خارجی که ایران را در زمان تحریم در تنگنا قرار دادند، گذشت کنیم اما این اشتباه آنها از حافظه ملت ایران پاک نمی شود. این نماینده مجلس دهم گفت: شرکت های که در زمان اعلام

نایب‌رئیس کمیسیون انرژی مجلس گفت: ایران در چارچوب قوانین و برخی اولویت‌ها، از حضور شرکت‌های بزرگ غربی و آسیایی در طرح‌های توسعه‌ای صنعت نفت و گاز استقبال می‌کند. سیدعلی ادیبانی در گفت‌وگو با خبرنگار شانا، درباره حضور شرکت‌های بزرگ بین‌المللی نفت و گاز در طرح توسعه‌ای صنعت نفت و گاز ایران، اظهار کرد: ایران برای جذب سرمایه‌های خارجی یک خط قرمز دارد آن هم تأمین منافع

است، نباید تأخیر کرد؛ زیرا تعلل در این بخش، جبران ناپذیر است. پس از تأیید مصوبه دولت در زمینه شرایط عمومی قراردادهای نفتی در هیأت تطبیق مصوبه‌های دولت در مجلس و ابلاغ آن به دولت، وزارت نفت اجرای آن را آغاز کرده است. مجید ناصری نژاد، عضو کمیسیون انرژی مجلس، پیش‌تر با اشاره به افزایش نخستین قرارداد جدید نفتی با استاندارد جدیدی فرمان اسام (ره) گفت: روند اجرای الگوی قراردادهای جدید نفتی، آغاز خوبی است.

شتاب گیرده از این‌رو، تحقق این هدف، در رو تلاش بیشتر است. وی افزود: به‌طور حتم، باید از ظرفیت‌های الگوی جدید قراردادهای نفتی به شکل کامل و با سرعتی بیشتر استفاده شود؛ زیرا این موضوع به حوزه کسب‌وکار و تجارت کشور رونق می‌بخشد و راهبردی برای حفظ سرمایه‌های موجود، ارتقای بهرهوری و توسعه دیگر ظرفیت‌های کشور است. عضو کمیسیون صنایع و معادن افزود: اکنون که تلاش بزرگان و دلسوزان کشور این ظرفیت قانونی ایجاد شده

نماینده تهران در مجلس شورای اسلامی گفت: صنعت نفت باید از ظرفیت‌های الگوی جدید قراردادهای نفتی به شکل کامل و با سرعتی بیشتر استفاده کند. محمدرضا نجفی در گفت‌وگو با خبرنگار شانا، درباره ظرفیت‌سازی وزارت نفت در دولت یازدهم برای افزایش ظرفیت تولید و صادرات، اظهار کرد: انتظار می‌رود با ظرفیت‌های تازه قانونی، مانند الگوی جدید قراردادهای نفتی که تأیید شد و در اختیار وزارت نفت قرار گرفت، روند تولید و صادرات خام

تحریم‌ها با ایران همکاری مطلوب کردند، اکنون در فهرست اولویت برای توسعه همکاری‌های نفتی قرار دارند. برای توسعه همکاری با شرکت‌های خارجی، رویکرد ایران فقط به حضور شرکت‌های غربی معطوف نیست، از این‌رو، شرکت‌های بزرگ آسیایی که قادر به مشارکت با شرکت‌های داخلی در چارچوب قوانین جاری کشور هستند، برای همکاری نفتی در اولویت قرار دارند.